

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Børne- og Undervisningsudvalget
Titel	Besvarelse af samrådsspørgsmål S – T (om status for inklusion)
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 15 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 18. marts 2014 Kl. 14.00 – 16.30 Folketinget, lokale 2-133

Disposition

1. **Indledning**
2. **Vordingborg kommune**
3. **Status for inklusion**
4. **Ministeriets understøttende initiativer**
5. **Tæt dialog med kommuner og interessenter**

1. Indledning

- Først vil jeg gerne sige tak for indkaldelsen til det åbne samråd om inklusion. Det er et vigtigt emne. Hvis vi gennemfører inklusion på den rigtige måde, er det både til fordel for de børn, der kan blive på deres skole med deres kammerater og med den støtte, der skal til, men det er også til gavn for hele klassen.
- Målsætningen om inklusion er en fælles aftale, som blev fulgt op af lovgivning, som alle partier undtagen Enhedslisten stemte for. Lovgivningen er fulgt op af en aftale med KL om løbende at følge omstillingen til øget inklusion. Herunder at inklusion sker på en sådan måde, at der kommer penge tilbage til den almene undervisning, og også at man blandt andet følger elevernes trivsel.
- Jeg vender tilbage til spørgsmålene, men jeg synes, at det er vigtigt at slå fast her i starten, at vi er en meget bred kreds af partier, der står bag, inklusiv Liberal Alliance og Venstre, som har stillet spørgsmål til dette møde.
- Vi gør det ikke, fordi det skal være en spareøvelse. Vi gør det af præcis de modsatte grunde. Jeg var selv meget optaget af dels debatten om til, at loven blev vedtaget, og dels af den debat, der har været efterfølgende.
- Det ligger mig meget på sinde og for mig handler det helt grundlæggende om et børnesyn. Et børnesyn, der handler om, at vi skal have en folkeskole, der er god for stort set alle børn. Og når jeg siger stort set alle børn, så er det fordi, at vi ved, at der er nogle børn, der har vidtgående støttebehov og får det bedste tilbud på en specialskole. Sådan vil det også fortsat være med den inklusionslovgivning, vi har gennemført.
- Men for langt de fleste børn gælder det, at de bliver hjulpet bedre, de bliver dygtigere og de trives bedre, hvis de kan være på deres lokale skole. Men forudsætningen er selvfølgelig, at det sker med en inklusionsproces, hvor man un-

der støtter lærerne, de enkelte skoler og kommunerne til at gøre det forarbejde, der skal gøres, for at inklusionen bliver vellykket.

- Derfor synes jeg også, at det er det rigtige tidspunkt, vi drøfter det på nu, fordi man let kunne få det indtryk af medierne, at det hele er gået fuldstændigt af lave, og jeg må sige, at jeg kan simpelthen ikke genkende det billede.
- Det er ikke det samme som, at der ikke er problemer, men jeg kan ikke genkende det billede, som blandt andet Merete Riisager tegner. Der er rigtig mange steder, hvor man er godt i gang med at styrke den almene undervisning til gavn for børnene.
- Jeg synes, at det er rigtig trist med nogle af de enkeltsager, man ser. Dels synes jeg, at det er trist for de børn, der bliver præsenteret på den måde, og jeg synes også, at det er trist i forhold til de mange, der virkelig gør et godt stykke arbejde for inklusion og med gode resultater. Men det ændrer ikke på, at vi skal have fokus på der, hvor der er udfordringer. Det vil jeg prøve at gennemgå lidt mere systematisk i forlængelse af de spørgsmål, der er blevet stillet her.

2. Vordingborg Kommune

- Først vil jeg gerne starte med Vordingborg kommune, som Venstres ordfører har spurgt til. Jeg synes, at det er lidt ærgerligt, at Vordingborg kommune er blevet gjort til symbol på, hvordan det går generelt med udviklingen til øget inklusion.
- Vordingborg kommune har haft nogle særlige udfordringer, og det er grunden til, at ministeriet har valgt Vordingborg kommune som en af de 20 kommuner, hvor der er lavet en særlig samarbejdsaftale mellem kommunen og den inklusionsrådgivning, som er en udløber af loven om inklusion. Derved er der en tæt sparring og opfølgning på, hvordan kommunen får en fornuftig inklusionsproces.
- Og det viser jo rent faktisk, at det er en kommune, der har erkendt, at der er ting, der ikke er foregået hensigtsmæssigt. De er gået ind i arbejdet for at gøre det så godt som muligt. Der er lavet en statusrapport for Vordingborg kommune, det vil der også være for de øvrige 19 samarbejdskommuner, netop for at få et realistisk billede af, hvordan det ser ud, så der kan sættes ind på den rigtige måde.
- Derfor synes jeg, at det er ærgerligt, at fordi kommunen har valgt at gå ind i et tæt samarbejde for at få rettet op på nogen af de steder, hvor der vitterligt har været udfordringer, at det bliver taget som udtryk for, hvordan det går i hele landet. Man kunne også vælge at gå ind og sige, at det er godt, at kommunen

nu går ind og laver den statusrapport, for netop at få lavet en strategi for, hvad der skal gøres for, at inklusionen kan foregå så godt som muligt.

- Nu vil jeg gerne afslutte i forhold til Vordingborg kommune og den debat, der har været der og gå over til, hvordan det mere generelt ser ud på de områder, hvor vi følger inklusion.

3. Status for inklusion

- Når vi kigger tilbage til 2009-10, så var der 5,8 pct. af eleverne i folkeskolen, som blev undervist i specialskoler og specialklasser. Hvis vi kigger på de nordiske lande, så er det 3 gange så mange, der bliver udskilt af den almene undervisning i Danmark, sammenlignet med, hvad man gør i Sverige. Der er det cirka 2 pct. af eleverne, der bliver udskilt.
- Det synes jeg er tankevækkende. Dels er der nok noget, vi kan lære af, da vi arbejder tæt sammen om viden på tværs af de nordiske lande, hvor vi har skolesystemer, som ligner hinanden. Men det siger måske også noget om en diskussion, som vi i virkeligheden har fået taget alt for sent her i landet.
- I en årrække er flere og flere blevet udskilt fra den almindelige undervisning i stedet for at diskutere, hvad der skal til for, at de kan blive sammen med deres kammarater med den støtte, der skal til. Og derfor handler det her vitterligt for mig, som jeg også startede med at sige, om, at det er et børnesyn i forhold til, hvad der er godt for børn i forhold til fællesskaber og i forhold til den almene undervisning.
- Det handler også om økonomi, men ikke med det udgangspunkt, at det er en spareøvelse, for i virkeligheden så er det, der er sket hen over årene, at der har forekommet en indirekte spareøvelse på den almene undervisning, fordi det er rigtig dyrt, når børn går på en specialskole eller i en specialklasse.
- Det var blevet sådan, at det var 30 pct. af folkeskolens samlede budget, der blev brugt til specialundervisning i specialskoler eller i specialklasser. Det gør alt andet lige, at når der ikke er uanede mængder af penge, så har det været med til at presse økonomien på den almene undervisning.
- Der ligger også nøglen til, hvad der skal til for at klæde skolerne på, når det er så mange penge, der er blevet flyttet fra den almene undervisning og over i den specialiserede undervisning. Hvis man stille og roligt fører de penge tilbage, er der faktisk penge til både at efteruddanne lærere, til at etablere et ressourcecenter og til at indføre nogle af de andre ting, der understøtter, at inklusionen bliver så god som mulig. Så det er ikke en spareøvelse. Det er simpelthen at tænke det bedre, hvordan det er vi hjælper de børn, som har brug for noget særligt.

- Igen vil jeg gerne understrege, at samtlige specialklasser og specialskoler ikke skal lukkes. Det er jo stadigvæk sådan, at der vil være elever, der har så vidtgående behov for støtte, at det bedste tilbud til dem er specialundervisning, og sådan vil det også være fremadrettet.
- Det er 5,8 pct. af eleverne, som vi udskiller her i Danmark til specielle tilbud. Jeg fik vist sagt, at det er 2 pct. i Sverige. Hvis vi ser på det seneste tal vi har, som er for 2012-13, er det tal blevet nedbragt fra 5,8 pct. til 5,2 pct. Nogen gange får man det indtryk, at det er utrolig mange børn i hver klasse, som bliver taget hjem fra specialklasser og specialskoler. Den udvikling, der er sket frem til nu, svarer til, at der i gennemsnit er 3 børn pr. skole, som enten er blevet i deres klasse eller som er kommet tilbage fra en specialskole eller en specialklasse.
- I forhold til det måltal, som vi i fællesskab har aftalt frem til 2015, er det vi taler om, at der yderligere er, hvad der svarer i gennemsnit til 5 elever pr skole, som skal blive i deres klasse, eller som kommer fra en specialklasse eller en specialskole. Vi kan også gøre det op i forhold til klasser. Når vi fuldt har gennemført det, vi har aftalt, vil det være én elev i hver tredje klasse, som kan blive eller som kommer tilbage fra en specialskole eller specialklasse.
- Det synes jeg er vigtigt at have sig for øje, når der bliver tegnet et billede af, hvor enorme problemerne er i forhold til børn, der har brug for støtte. Når jeg gør lidt ud af dette, er det fordi, at der jo ikke er nogen tvivl om, at der bliver opfattet at være problemer ude på skolerne. Det kan være mange ting, det kan være uro i klasserne, det kan være i forhold til mobning, men det er blevet lidt sådan, at er der et problem, så er det nok et barn, der har en diagnose, eller som er særligt udfordret og har brug for særlig støtte.
- Jeg tror egentligt, at vi alle sammen gør hinanden en tjeneste ved, at lade være med at generalisere og putte prædikater på hverken børn eller på hinanden, men i stedet går ind i den her opgave og ser på, hvordan vi bedst løser det på en fornuftig måde. For hvis ikke vi gør det, så bliver der nogle børn, som bliver taget som gidsler i et politisk slagsmål, hvor vi, de partier der står bag lovgivningen, faktisk har været oprigtigt optaget af, at det her må vi kunne gøre bedre i forhold til de her børn.
- Det ligger i målsætningen, at vi både skal følge, hvad sker der med elevernes faglige niveau og hvad der sker i forhold til deres trivsel. Det er helt i tråd med folkeskolereformen, at det er alle børn og unge, der skal blive så dygtige som de kan og med trivslen i top. Det er både de børn, der er en del af den almindelige undervisning, og de børn der har brug for ekstra støtte. Sidstnævnte skal jo også blive fagligt dygtigere, og deres trivsel skal være i top.

- Det kommer vi til at følge som en del af folkeskolereformen. Og vi kommer til at følge det særligt i forhold til inklusionen, sådan som det er aftalt med opfølgningen sammen med kommunerne.
- Den måde vi har valgt at følge det, er ved de repræsentative undersøgelser af 12 kommuner, der bliver gentaget her i 2014. Den undersøgelse, som kører nu her i 2014, forventer vi at have resultaterne fra omkring juni måned. Vi startede med en nulpunktsmåling og vi får den næste måling her juni 2014, så der bliver en god anledning til at drøfte det igen, når vi har friske tal på, hvordan det ser ud med inklusionen, sådan som det er aftalt, at vi skal følge den.
- Den første undersøgelse der er lavet med udgangspunkt i de 12 repræsentative kommuner, viser, at ressourcerne er fulgt med over i den almindelige undervisning.
- Men den peger også på, og det synes jeg ikke vi skal forklejne, at det er en stor udfordring for mange lærere. Det er en ledelsesudfordring og især i forhold til lærerne, hvor mange af dem ikke føler, at de er tilstrækkeligt klædt på til at have den fornødne viden om forskellige undervisningsmetoder og forskellige strategier i forhold til udfordrede børn.

4. Ministeriets understøttende initiativer

- Det er selvfølgelig kommunerne, som har hovedansvaret for, at man giver god undervisning til alle elever. Kommunerne har i dag efteruddannelsesbudgetter, og de arbejder med kompetenceforløb og forskellige typer af forløb i forhold til inklusion.
- Men vi supplerer det kommunerne selv gør. Der er for det første den udgående konsulentenhed, læringskonsulentkorpset, som er blevet etableret. Det hviler blandt andet på den inklusionsrådgivning, som er blevet en del af læringskorpset. Læringskorpset består af fagfolk, der har dyb ekspertise i, hvordan man arbejder med inklusion. De er ude at rådgive kommuner og skoler. De har et særligt samarbejde med 20 kommuner, men det er et nationalt rådgivningsteam, som alle skoler og kommuner kan trække på.
- Vi har etableret et Ressourcecenter for Folkeskolen, som i tæt samarbejde med forskere og praktikere, udvikler og formidler viden om, hvordan man arbejder med inklusion, undervisningsmetoder, specialpædagogiske indsatser og kompetenceudvikling. Vi har også et praksis-videnspanel der rådgiver om, hvor der er behov for ny viden om, hvordan vi håndterer inklusionsopgaven bedst muligt. Og den viden kommer ud til skoler og kommuner.

- Vi får også som del af Ressourcecentret et solidt vidensgrundlag i forhold til, hvad eleverne selv siger til det. Der er sat en stor undersøgelse i gang, der omfatter en panelundersøgelse med 9.300 elever, som med udgangspunkt i deres erfaringer viser, hvordan de oplever, hvad sker der i forhold til inklusion og med deres trivsel. Det er både elever, som er en del af den almindelige skole, men det er også de elever, som er i skolen med ekstra støtte. Det giver en direkte tilbagemelding fra eleverne på, hvordan de oplever inklusionsprocessen.
- Jeg vil også nævne, at der, som en del af folkeskolereformen, er blevet afsat 1. mia. til kompetenceløft af lærere og pædagoger i skolen. Nogle af de kompetencemidler vil selvfølgelig gå til at styrke inklusion og specialpædagogisk viden.
- Det har en rigtig høj prioritet at klæde skolen på til at løfte opgaven, og som sagt er alle kommuner i gang, men det er på forskellig vis, og der er enkelte sager, hvor det bare ikke er godt nok. Der vil være tilfælde, hvor tingene går skævt, og hvor der skal gribes ind med det samme. Det er min oplevelse, at man er meget opmærksomme i kommunerne. I nogen af de sager, som også har været fremme i medierne, er kommunerne gået ind og har sagt, at det ikke er godt nok, og så har de taget fat på at få det løst. Der altså en række indsatser, der understøtter udviklingen lokalt.

5. Tæt dialog med kommuner og interessenter

- Til sidst vil jeg komme ind på samarbejdet med kommunerne, som vi har et godt samarbejde med i KL. I kommuneaftalen er det aftalt, at vi følger det her tæt, og det er jo informationer, som hele aftalekredsen får, når de er der.
- KL står for at vælge ny ledelse. Så snart den nye politiske ledelse er valgt, genoptager vi dialogen om, hvordan vi kan sikre os, at det er alle steder, der er en god inklusionsproces, herunder selvfølgelig også nogen af de udfordringer vi kan høre, der er i nogen af kommunerne.
- Med de her ord vil jeg bare sige, at der ikke skal herske nogen tvivl om, at der hvor der er problemer, det tager vi alvorligt. Vi går ind og understøtter, for vi synes, at den måde, man gør det bedst, er ved, at gå ind og afdække, hvordan ser det ud og så lægge en strategi for, hvordan man får en god inklusionsproces. Det er den tilgang, som alle de, der er med i aftalen, også har nikked til, og jeg tror, at det er vigtigt, at vi bruger det her til at have en generel diskussion, men også giver rum til kommunerne til, at de rent faktisk kan løfte den her opgave, men at det bliver fulgt tæt.

- Så med det, så tak for ordet til at lægge op til debatten om, hvordan vi får en god inklusionsproces i fællesskab med kommunerne.